

Strgjfl. § 45 d. Straffegjennomføring utenfor fengsel

Kriminalomsorgen kan beslutte at en domfelt som har gjennomført en tredel av den ubetingede fengselsstraffen, kan gjennomføre straffen med elektronisk kontroll utenfor fengsel dersom kapasiteten i kriminalomsorgen krever det og sikkerhetsmessige forhold ikke taler imot. § 16 annet til sjette ledd og § 16 a fjerde ledd gjelder tilsvarende, men slik at det ikke er en forutsetning for straffegjennomføring etter bestemmelsen her at den domfelte er sysselsatt. Adgangen til å beslutte straffegjennomføring etter bestemmelsen her omfatter ikke domfelte som gjennomfører straff for overtredelse av straffeloven kapittel 18 eller 26 eller §§ 275, 282 eller 283. Adgangen er dessuten betinget av at domfelte godtar de krav og vilkår som kriminalomsorgen fastsetter for straffegjennomføringen, at domfelte har en bolig som er egnet for gjennomføring med elektronisk kontroll, og at alle samboende over 18 år samtykker til kontrolltiltak i hjemmet. Dersom sikkerhetsmessige grunner ikke taler imot, kan kriminalomsorgen innvilge permisjon og utgang av kort tids varighet fra straffegjennomføring etter bestemmelsen her.

Når vilkårene etter første ledd er oppfylt og det er besluttet gjennomføring etter samme ledd, kan kriminalomsorgen beslutte at den domfelte skal gjennomføre straffen utenfor fengsel uten elektronisk kontroll inntil den elektroniske kontrollen er etablert. § 16 annet til sjette ledd gjelder tilsvarende.

Beslutning etter første ledd skal fastsettes for en begrenset tid som ikke kan være lengre enn kapasitetsutfordringen må antas å vare. Beslutning etter annet ledd skal fastsettes for en begrenset tid som ikke kan være lengre enn det antas å ville ta å etablere den elektroniske kontrollen.

Departementet kan gi forskrift som begrenser adgangen til å beslutte straffegjennomføring etter bestemmelsen her.

Tilføyd ved lov 18 des 2020 nr. 148, opphevet ved lov 18 des 2020 nr. 148 (ikr. 1 juni 2021, se endringslovens § 45 f), tilføyd ved lov 11 juni 2021 nr. 71, opphevet ved lov 11 juni 2021 nr. 71 (ikr. 1 des 2021), tilføyd ved lov 17 des 2021 nr. 149. Oppheves ved lov 17 des 2021 nr. 149 som endret ved lov 17 juni 2022 nr. 62 (i kraft 1 juli 2023).

Formål

Straffegjennomføringsloven § 45 d første ledd åpner opp for at en domfelt – dersom kapasiteten i kriminalomsorgen krever det – kan besluttes overført til straffegjennomføring med elektronisk kontroll (fotlenke) utenfor fengsel.

Ordningen innebærer at den domfelte kan fortsette å gjennomføre straffen selv om vedkommende av kapasitetshensyn må slippes ut av fengsel under pågående straffegjennomføring.

Det er KDI som må beslutte at midlertidig straffegjennomføring utenfor fengsel etter § 45 d kan benyttes og varigheten på tiltaket. Beslutningen kan gjelde for en enkelt enhet, region eller nasjonalt, avhengig av den aktuelle smittesituasjonen.

Forholdet til straffegjennomføringsloven § 16 a og straffegjennomføringsforskriften kapittel 7
Bestemmelsen i § 45 d innebærer en situasjonsbestemt og midlertidig utvidelse av den adgangen som kriminalomsorgen etter § 16 a og straffegjennomføringsforskriften kapittel 7 normalt har til å beslutte straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Dette innebærer at forhold som ikke er

regulert nærmere i retningslinjene etter § 45 d, reguleres etter § 16 a, forskriften kapittel 7 med tilhørende retningslinjer, så langt de passer.

Målgruppe

Domfelte må ha gjennomført minst en tredel av den idømte ubetingede fengselsstraffen. Begrensningen i § 16 a første ledd om at den ubetingede fengselsstraffen eller resterende tid frem til forventet prøveløslatelse ikke kan være mer enn seks måneder, gjelder ikke, jf. § 45 c første ledd. Videre er domfelte som gjennomfører straff etter straffeloven kapittel 18 om terror- og terrorrelaterte handlinger, kapittel 26 om seksuallovbrudd, § 275 om drap, eller §§ 282 eller 283 om mishandling i nære relasjoner unntatt fra muligheten for gjennomføring med elektronisk kontroll etter § 45 d.

Straffegjennomføring med elektronisk kontroll skal ikke innvilges dersom sikkerhetsmessige forhold taler imot denne gjennomføringsformen.

Forutsetninger

Siden straffegjennomføring etter § 45 d vil innebære kontrolltiltak i domfeltes bolig, er det et krav etter første ledd fjerde punktum om at domfelte godta de krav og vilkår som vil ligge i straffegjennomføringen, og at alle samboende over 18 år må samtykke til kontrolltiltakene i hjemmet for at det skal være aktuelt å gjennomføre straff etter bestemmelsen. Domfelte må videre ha en bolig som er egnet for gjennomføring med elektronisk kontroll.

Varighet

Beslutning etter § 45 d første ledd skal alltid fastsettes for en begrenset tidsperiode og ikke for lenger tid enn kapasitetsutfordringen må antas å vare. Når den fastsatte tiden er over, er utgangspunktet at den domfelte skal tilbake til fengselet. Dersom kapasitetsutfordringen fortsatt gjør seg gjeldende, vil imidlertid ordningen med gjennomføring utenfor fengselet kunne forlenges for en ny, tidsavgrenset periode.

Det kan i vedtak etter § 45 d første ledd besluttes at den domfelte skal gjennomføre straffen utenfor fengsel uten elektronisk kontroll inntil den elektroniske kontrollen er etablert, jf. § 45 d annet ledd. Beslutning etter annet ledd skal ikke fastsettes for lenger tid enn det antas å ville ta å etablere den elektroniske kontrollen. Det skal her være tale om en meget begrenset periode.

Sysselsetting

Det er ikke en forutsetning for straffegjennomføring etter bestemmelsen her at den domfelte er sysselsatt. Dette innebærer at domfelte ikke trenger å ha sysselsetting for at straffegjennomføring med elektronisk kontroll etter § 45 d skal kunne innvilges.

Dersom domfelte har sysselsetting, skal de ses hen til nærmere regulering av sysselsetting i gjeldende retningslinjer til § 16 a. Sysselsetting kan først påbegynnes når kontrolltiltak etter § 16 a er etablert.

I de tilfeller hvor domfelte ikke har lønnet sysselsetting kan det tilstås dagpenger fra kriminalomsorgen etter ordinære satser.

Saksbehandling

Før vedtak om overføring etter § 45 d første ledd treffes må det først undersøkes om friomsorgskontoret har kapasitet til å gjennomføre straff med fotlenke for den aktuelle domfelte. Det forventes at friomsorgskontorene i slike tilfeller øker kapasiteten ut over den ordinære kapasitet.

Fengselet treffer vedtak om gjennomføring utenfor fengsel etter § 45 d første og annet ledd, uavhengig av om domfelte søker om det, dersom vilkårene for dette anses å være til stede. Fengselet må videre sørge for at domfelte samtykker til de krav og vilkår som fastsettes for straffegjennomføringen.

Før vedtak treffes skal den enhet hvor domfelte gjennomfører straff anmode friomsorgskontoret om å gjøre nødvendige forundersøkelser, herunder innhenting av samtykke fra eventuelle samboende, samt undersøke hvorvidt den aktuelle boligen anses egnet for straffegjennomføring utenfor fengsel, med og uten elektronisk kontroll.

Ut over det ovennevnte er det ikke nødvendig med en utfyllende egnethetsvurdering slik denne praktiseres i saker etter § 16 a. Det vises i denne sammenheng til at det kan være nødvendig å treffe beslutning om bruk av § 45 d raskt, slik at kapasitet i fengselet frigjøres. Hensynet til behov for å raskt frigjøre kapasitet i fengsel dersom situasjonen med covid-19 tilsier det, skal være styrende i saksbehandlingen.

Vedtaket må være tidsbegrenset og gjelde for den periode kapasitetsutfordringen antas å vare. Etter utløpet av perioden skal domfelte som et utgangspunkt tilbakeføres til fengsel for å fortsette straffegjennomføringen der. Hvis kapasitetsutfordringen fortsatt gjør seg gjeldende ved vedtakets utløp, vil ordningen med gjennomføring utenfor fengselet kunne forlenges for en ny, tidsavgrenset periode.

Friomsorgskontret har myndighet til å treffe avgjørelser i saken, herunder permisjon, fastsettelse, endring og oppheving av vilkår, reaksjoner, straffavbrudd og gjeninnsettelse i fengsel når domfelte gjennomfører straffen i medhold av § 45 d. Fengselet har myndighet til å treffe vedtak om eventuell forlengelse etter § 45 d.

Vilkår og kontroll

Vilkårs- og kontrollregimet for den domfelte under straffegjennomføringen vil være det samme som når det besluttes gjennomføring med elektronisk kontroll etter «normalregelen» i § 16 a, men slik at det ikke vil være et vilkår at den domfelte er sysselsatt.

Avhengig av forholdene i saken vil det kunne fastsettes omfattende vilkår, blant annet om domfelte skal oppholde seg på bestemte steder eller unnlate å ha samkvem med bestemte personer, jf. henvisningen i § 45 d annet ledd til § 16 annet til sjette ledd.

Brudd

Ved brudd på forutsetninger og vilkår for straffegjennomføring utenfor fengsel etter § 45 d som innebærer at domfelte må gjeninnsettes i fengsel må det vurderes om kapasitetssituasjonen i avgivende enhet tillater gjeninnsettelse. Dersom dette ikke er tilfelle, må det søkes å gjeninnsette domfelte midlertidig i en annen enhet inntil tilbakeføring til avgivende enhet lar seg gjennomføre.

Ordinære retningslinjer for brudd under straffegjennomføring utenfor fengsel i medhold av §§ 16 a og 16 gjelder for øvrig så langt de passer.

Særlig om barn

Kriminalomsorgen skal gi barn som berøres av beslutning om straffegjennomføring med elektronisk kontroll informasjon om straffegjennomføringen, og mulighet til å uttale seg før beslutning tas, jf. forskriften § 7-9.

Sett hen til at beslutning om straffegjennomføring med elektronisk kontroll etter § 45 d gjelder for en begrenset periode og skal ivareta behov for å frigjøre kapasitet, må beslutning forutsetningsvis

fattes relativt raskt. Dette innebærer at formidling av informasjon til barn og innhenting av eventuell uttalelse, etter omstendighetene, kan gjøres i etterkant av beslutningen. Det bør imidlertid så langt det er mulig likevel tilstrebes gjennomført *før* beslutningen fattes.

Kriminalomsorgen skal så langt det er mulig før vedtak treffes forsikre seg om at samboende barn ikke kan komme til å lide overlast som følge av at straffegjennomføringen skjer i hjemmet. I tilfeller der domfelte har barn som avvikler besøk i fengselet, skal fengselet i denne forbindelse se hen til de vurderinger og kjennskap til familiesituasjonen som er gjort i forbindelse med besøk.

Hvis det er mistanke eller tvil om hvorvidt straffegjennomføring i hjemmet kan ha en skadelig innvirkning på samboende barn, skal de innhentes faglig råd om dette hos rette sakkyndige, jf. straffegjennomføringsloven § 7a annet ledd bokstav b.

Dersom kriminalomsorgen blir kjent med opplysninger som tilsier at straffegjennomføring med elektronisk kontroll i hjemmet kan ha skadelig innvirkning på berørte barn, for eksempel gjennom barnets uttalelse, skal kriminalomsorgen vurdere omgjøring av vedtaket, jf. forvaltningsloven § 35.

Domfelte som bor sammen med barn, men som ikke bor sammen med barnets andre forelder, skal oppfordres til å informere vedkommende om at domfelte skal gjennomføre straffe med elektronisk kontroll i barnets hjem.

Permisjoner/utganger

Sett hen til formålet med bestemmelsen og den forutsetningsvis korte varigheten av gjennomføringen anses det å være et begrenset behov for regelmessige og lengre utganger. For øvrig gjelder retningslinjene til § 16 a om permisjon så langt de passer.

Forholdet til gjeldende smitteverntiltak i kriminalomsorgen

Under gjennomføring av straff utenfor fengsel etter § 45 d skal det til enhver tid ses hen til gjeldende smitteverntiltak fastsatt av KDI, herunder etablering, oppfølging, kontroll, permisjoner mv. Dersom det er risiko for at domfelte er utsatt for smitte i fengselet, skal det ikke besluttes straffegjennomføring utenfor fengsel etter denne bestemmelsen.